

296338 - Dairelerin ince inşaatı kontrol ve denetim işleri karşılığında genel tutar üzerinden yüzdellik almak.

Soru

Bir arkadaşım serbest denetim mühendisi olarak çalışmaktadır. Bir ara genel tutar üzerinden belirli bir oran karşılığında bir dairenin ince işleri için müşterisiyle anlaşmıştır. Ancak daha sonra müşterisiyle dekor, fayans, mobilya doğrama konularında anlaşmazlık yaşamıştır. Müşterinin iddiasına göre verilen fiyatlar piyasanın üzerindeydi. Arkadaşım ustalarla piyasa ücretinden daha aşağı bir ücretle anlaşılıyordu. Örnek olarak 5 e anlaşır müşterisine 8 derdi. Müşteri arkadaşımın getirdiği dekor işlerine itiraz etti. Bunun üzerine arkadaşım ustanın değiştirilmesini teklif etti. Fakat müşteri buna da itiraz etti ve işin tamamlanmasını istedi. Fayans işleri bitti. Mobilya işlerini ise müşteri teslim alacaktı. Çünkü denetim ücretini vermeyi kabul etmedi. Mobilya işlerinde bir takım kusurlar tespit edildi. Müşteri, arkadaşımın hakkeşinin bir kısmına, fayans ve dekor ücretlerine piyasa fiyatlarından daha pahalı olduğundan dolayı ayrıca mobilyada kusurlar olması itibarıyla ücretleri vermemektedir. Müşteri arkadaşıma verdiği ücreti helal etmeyeceğini söylemektedir. Arkadaşımın aldığı ücret haram mı? Haram ise tüm ücreti iade etmesi mümkün mü?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi: Belirli bir ücret karşılığında dairelerin dekor ve ince işleri yapımı konusunda denetim işleri yapmak caizdir. Fakat ücret genel masraf toplamının bir oranı olması aşağıdaki nedenlerden dolayı caiz değildir:

1. Bu oranın anlaşma esnasında belirsiz olması, şüphesiz belirsizlik fıkıh alimlerine göre cuale ve kira işlemlerini geçersiz kılar.

“El meaayir el Şer’iye” s. 261 şöyle geçmektedir: Cuale belirli olması, şer’i olarak bir değeri olması

ve teslim edilmesi mümkün olması gerekir. Şayet cuale belirsiz veya meşru değilse ve ya teslim edilmesi mümkün değilse, yapılan iş karşılığında normal şartlarda karşılık tutarında verilmesi vaciptir.

1. Soruda geçen durumda haksız yere kazanç sağlamak mevcuttur. Çünkü cuale bir iş karşılığıdır. Genelde yapılan denetim işi genel tutarın değişmesiyle değişmemektedir. Şayet müşteri 100 lük bir madde seçerse bunun montajına yapılan denetim 200 lük maddenin montajı denetim işine benzerdir. Bu nedenle kontrolcünün aldığı fazlalık haksız kazançtır.
2. Bu tür anlaşma kontrolcü kazanacağı oranı artırmak için hile ve yalana başvurmaya götürmektedir. Böylece iki defa haksız yere kazanç sağlamış olur.
3. Müşteri, kontrolcüye daha fazla kazanç vermemek için daha az kaliteli ürünler seçebilir.

Bu nedenlerle bu tür anlaşmalar caiz değildir. Bu konuda vacip olan şudur: Kontrol işlemi karşılığında belirli bir ücret ödenmesidir.

Şayet kontrolcü zarar edeceğini düşünüyorsa veya bazı işlerin fazla uzayacağını tahmin ediyorsa bu işler için özel bir anlaşma yapar. Örnek olarak şöyle söyleyebilir: bir saatlik denetim, bir günlük denetim için şu kadar ücret talep ediyorum.

Veya denetim ücretini yükselterek oluşabileceği zararı telafi edebilir.

İkincisi: arkadaşın haksız yere kazandığını müşteriye iade etmesi gerekir. Beş ile sekiz arasındaki farkı iade etmesiyle birlikte toplam oranından da düşmesi gerekir.

Zira kontrolcü burada usta ve işçi temin etmesi konusunda müşteri yerine bir vekil konumundadır. Vekil, müvekkili izni olmadan kazanç sağlaması caiz değildir. Piyasa fiyatından daha düşük fiyatlar getirirse bile hüküm aynıdır.

Nitekim Urva bin el Ca'd Radıyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: "Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem kendisine bir dinar verir ve ona bir kurbanlık bir koyun almasını ister. Sahabi, bu parayla Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'e iki adet kurbanlık alır. birini bir dinara satar, diğer koyunu bir dinarla birlikte tekrar Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'e teslim eder.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem buna karşılık ona bereketle dua etti. Bu sahabi toprak alsaydı yine de kazançlı çıkardı.”

Şayet arkadaşın söz konusu farkı iade ederse müşteriyle oluşan anlaşmazlık sona erer.

Üçüncüsü: Mobilya doğraması için arkadaşına vacip olan bir şey yok çünkü bu işleri müşteri kendisi teslim almıştır. Müşteri marangozdan kusurların giderilmesini isteme hakkına sahiptir.

En iyisini Allah bilir.